

Jaarverslag 2025 van de Stichting Rechten van het IJsselmeer

2025 was een bijzonder jaar. Het was het jaar dat de IJsselmeervereniging overging naar de stichting Rechten van het IJsselmeer. U leest een jaarverslag in twee delen: Tjard de Cock Buning beschrijft de periode tot 15 maart 2025 en voor de rest van het jaar neemt John Kluessien de pen ter hand.

Wat er aan voorafging

Het begon met de inhoudelijk lezingen van prof. Tineke Lambooy en Jessica den Outer na de ALV van 16 maart 2024. Daar werd de opdracht aan het bestuur gegeven om de mogelijkheid te verkennen van een transitie van de IJsselmeervereniging naar de Stichting Rechten van het IJsselmeer. Het verkenningrapport werd een groeiend document waarop feedback aan de leden is gevraagd op 14 oktober 2024 middels een zoom vergadering. Het verkenningrapport 2025 is de update van het bestuurlijke beleidsplan richting transitie naar Rechten van het IJsselmeer.

Belangrijke onderwerpen in 2025:

1) Zoeken van nieuwe en jongere bestuursleden In januari 2025 heeft het bestuur en adviseurs redacties van lokale huis-aan-huis weekbladen aangeschreven met een oproep voor trekkers en bestuurders voor de IJsselmeervereniging: Noord-Holland, Gaasterland, Urk, Kampen, Randmeren, Lelystad, Hilversum, Amersfoort, Almere, Muiden. Daarnaast onze partners BlauweHart, Jonge Klimaat Beweging, en Rechten van de Natuur, en de Milieufederaties Friesland, Flevoland en Noord-Holland. De actie heeft ons naamsbekendheid opgeleverd en 2 aanmeldingen voor bestuursleden.

2) Omzetten van rechtsvorm. Dit is een legale wettelijk optie om een transitie van de vereniging naar stichting te maken, door in een daartoe opgeroepen ALV afscheid te nemen van het verenigingsmodel en via instemming met de licht aangepaste stichtingsstatuten een stichting te worden. De rechtspersoon (het bestuur en doelstelling bescherming van het IJsselmeergebied) en verplichtingen lopen gewoon door of gaan over naar nieuwe bestuursleden. Wat in kas zit, blijft er in. Abonnementen op website -platforms blijven bestaan. De contracten zijn met dezelfde rechtspersoon gesloten.

3)Participatie in het formuleren van toekomstbeelden.

Inderdaad heeft de stichtingsvorm het gevaar in zich dat de leden minder face-to-face discussie met het bestuur kunnen hebben. Daar tegenover staat dat een op te richten adviesraad uit voormalige leden de kernwaarden zal beschermen. Ook de financiering van politieke acties en onderzoek zal uitgebreid kunnen worden met nieuwe donateurs. Voorts bieden stichtingen betere opties om subsidies aan te vragen en directer op ontwikkelingen in te spelen. Onder de leden was enerzijds support voor een vorm van juridisch activisme via de Stichting Rechten van de Natuur van Jessica den Outer, om deze rechten in de grondwet verankerd te krijgen. Een ambitie met een lange adem. Anderzijds was er support voor concrete projecten om natuurherstel dichterbij te brengen. Sommige staan al jaren op het wensenlijstje van de IJsselmeervereniging zoals vispassages in de harde dijken. Dit beeld pleit voor doorgaan in de traditie van de IJsselmeervereniging.

4) Het dilemma doorgaan of opheffen

Het merendeel van het bestuur ziet niets in het ten grave dragen van de vereniging met 600 betrokken leden. Daarom werd er vol ingezet op het vinden van geschikte nieuwe bestuursleden. Hetgeen gelukt is.

5) ALV 15 maart 2025 in “De Bolder” te Monnickendam

Gekozen werd voor een technische besluit gestuurde vergadering op basis van de essentiële achtergrondstukken die op de website gepubliceerd waren. Zoals de jaarstukken, het Verkenningrapport geschreven door de voorzitter Tjard de Cock Buning, de nieuwe statuten voor de omzetting naar stichting Rechten van het IJsselmeer. Hieronder waren ook de motivaties van de 5 voorstanders tot opheffing. De agenda bevatte 15 besluiten, die vakkundig door de technisch voorzitter George Keet in stemming werden gebracht. Via handopsteking werd de stemming door de aanwezige leden met gewone meerderheid bepaald. Voor het besluit opheffen of doorgaan als stichting Rechten van het IJsselmeer en de bijbehorende statuten, werden volgens de wettelijke regels de schriftelijk uitgebrachte stemmen en de aanwezige stemmen geteld door de stemcommissie bestaande uit Auke Wouda en Luuk Hamer. Dit besluit werd met 93% van de geldig uitgebrachte stemmen aangenomen.

Tjard de Cock Buning (interim voorzitter), Onno Waalewijn (interim penningmeester) en Willem Goudswaard (lid), hebben aangegeven te willen stoppen na de inhoudelijke overdracht aan de nieuwe bestuursleden. Na decharge van het zittende bestuur, werd het nieuwe bestuur voorgesteld en bij acclamatie benoemd: Voorzitter John Kluessien, penningmeester Maarten Vijn, secretaris Jitske Wierda en Jeannette Buijs.

Tot zover het verslag van Tjard de Cock Buning

Op weg met een nieuw bestuur

Stichting

15 maart 2025 is het nieuwe bestuur van de IJsselmeervereniging op de jaarvergadering gekozen en aangetreden. Onze eerste taak was om de vereniging om te zetten naar de stichting Rechten van het IJsselmeer. Deze officiële overgang heeft enige maanden in beslag genomen; op 28 oktober kon de handtekening bij de notaris gezet worden door de voorzitter en daarmee was de stichting een feit. De bestuursleden zijn Jitske Wierda (secretaris), Maarten Vijn (penningmeester), John Kluessien (voorzitter), Tjard de Cock Buning (voormalig voorzitter en adviseur), Joke van der Meer (adviseur) en Robert Gerrits (administratie donateurs). We spreken regelmatig met Frans de Nooij, hoofdredacteur van IJsselmeerberichten. Het bestuur en adviseurs vergaderen maandelijks.

Er is veel te regelen: het archief van de IJsselmeervereniging; we blijken van veel leden (nu donateurs) geen mailadres te hebben en via de post is duur (600 Euro per zending); we willen een nieuwe site en een aangepast logo; de weg vinden in de bestuurlijke- en inspraakgremia; de taken overnemen en onze stem laten horen; het bezoeken van de dagen van het IJsselmeerplatform; mensen vinden voor de ondersteuning, etc. Met voorbereiding van een heuse ‘Heidag’, die we in januari 2026 zouden hebben, kwamen impliciet heel veel onderwerpen langs die we zouden moeten aanpakken. Een kleine greep: wie zijn onze partners; wat zijn onze kernwaarden; bestuurlijke rollen; communicatie naar leden en naar Nederland; website&sociale media; oprichtingssymposium; adviesraad; hoe betrekken we jongeren.

De voorzitter heeft zich een paar keer gewend tot de vroegere leden, met een oproep donateur te worden, een mededeling over ons standpunt over het plan van D66 leider Rob Jetten over IJstad en

een Nieuwjaarsgroet. Hij is in campagnetijd door het radioprogramma Dit is de Week van de EO uitgenodigd om hun gast Rob Jetten enkele vragen te stellen over zijn IJstad-plan. Naast inhoudelijke vragen, waarin ons standpunt was verpakt, was de eerste vraag of hij wel toestemming gevraagd had aan het IJmeer. Dat had hij niet.

Voor wat betreft het vroegere leden- en huidige donateursbestand: we stonden op 585 leden en er zijn 165 mensen die een donatie hebben gedaan. We zullen de vroegere leden een herhaald verzoek doen om te doneren.

Rechten

We zijn heel voorzichtig begonnen met het maken van een lijstje van mensen, die ons kunnen helpen met het vinden van routes die leiden naar vormen van rechtspersoonlijkheid. Luuk Hamer, een oudgediende en jurist, had al aangeboden zijn diensten te verlenen. We hebben gesprekken gevoerd met Jessica den Outer van Rechten van de Natuur en Wim Eikelboom van Stem van de IJssel. We nemen ook met enige regelmaat via Teams deel aan het vragenuurtje van Rechten van de Natuur. We hebben gesproken met het raadslid van Eijsden-Margraten over haar aangenomen motie, waarin werd opgeroepen de mogelijkheid te onderzoeken om het gebied een vorm van rechtspersoonlijkheid toe te kennen. De Waddenvereniging, Tineke Lambooy, Jan van de Venis (RvdN), Rechten van de Scheldes staan op het lijstje.

IJsselmeergebied

In het Regionaal Overleg IJsselmeer (ROIJ) werken we nauw samen met de directeur van Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk (CBHN) en we zijn betrokken geweest bij gesprekken over de vispassage die wordt aangelegd bij Lelystad van het Markermeer naar de Oostvaardersplassen. Ieder kwartaal bezoeken we de bijeenkomsten die het Platform IJsselmeergebied organiseert:

- 16 april Platformdag bij PWN in Andijk Ruimtelijke Adaptatie, o.a. over Nature Based Solutions
- 26 juni Platformdag in Stadshuis Sneek, de Gemeenten aan Bod
- 3 juli IJsselmeertop in Urk
- 11 december Platformdag bij RWS in Lelystad, Flexibel Peil

We doen mee met de webinars van Platform IJsselmeergebied waarmee in dec. 2025 is begonnen (iedere 2^e maandag van de maand).

Bij het ROIJ beheerst het nieuwe peilbesluit, dat in 2026 wordt genomen, veel van de agenda. We hebben een begin gemaakt om daarover een uitgebreid advies te schrijven aan het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ). Wij zetten in op een natuurlijk peil en RWS wil ook wel die kant op, maar doet dat heel voorzichtig.

Als voorbereiding op een nieuw peilbesluit zijn 15 casussen geselecteerd, die in de voorbije jaren zijn gemonitord, om te analyseren hoe het huidige peilbesluit heeft gewerkt. Voorbeeld: Casus IJsselmeerkompas/Makkumerwaard waar veel belangen botsen en meerdere oplossingsrichtingen voorhanden zijn. Zo liggen er buitendijkse natuurgebieden, een grote zeil- en jachthaven, een recreatiestrand en een groot scheepsbouwbedrijf met een gunstige ligging aan het IJsselmeer. Bij een peilverhoging kunnen buitendijkse gebieden onderwater komen te staan en bij uitzakken van het peil zijn er gevolgen voor recreatie en scheepvaart. Twee scenario's zijn bekeken: 'beheerst bufferen' (hoger opzetten en verder uitzakken) en 'meestijgen met de zeespiegel'.

Bij een natuurlijk peil is 's winters het waterpeil hoger dan 's zomers en in ons IJsselmeergebied is het precies andersom. De ontwikkeling is om het verloop natuurlijker te maken, rekening houdende met de vijf doelen die zijn geformuleerd voor het IJsselmeergebied:

- Zoetwaterbeschikbaarheid
- Waterveiligheid
- Toekomstbestendig ecosysteem (Biodiversiteit)
- Landschap van Wereldklasse
- Vitaal economisch belang

Het is een complexe materie: het klimaat verandert, er komt minder smeltwater van gletsjers onze kant op, het weer is extremer, we weten al dat we in de nabije toekomst een tekort aan drinkwater zullen hebben, etc. Het nieuwe peilbesluit geldt voor 6 jaar en houdt in dat we in het voorjaar hoger opzetten om 's zomers richting de winter het peil uit te laten zakken en een grotere bandbreedte tussen hoog en laag te accepteren. De dijken kunnen dit aan.

Er is een prettig leesbaar en belangrijk rapport in de maak (nog steeds in conceptvorm, telkens met aanpassingen) waar wij, ROIJ-leden, uitgebreid onze kanttekeningen bij hebben gegeven: Eco-logisch Toekomstbeeld IJsselmeergebied van Haskoning. Het Platform IJsselmeergebied benoemt hierin een toekomstbestendig water- en ecosysteem als fundament en één van de basisfuncties van het IJsselmeergebied, naast waterveiligheid en de zoetwatervoorziening. Daarna komen de andere belangen, zoals economische activiteiten en recreatie. Het rapport brengt zo een hiërarchie aan in de vele belangen die er spelen en ze beschrijft een beleid voor de lange termijn.

PFAS

Van veel van wat in Nederland gebeurt komen uiteindelijk de reststoffen in het IJsselmeergebied terecht. Daaronder bevindt zich het moeilijk afbreekbare PFAS. Een verzamelnaam voor heel veel chemische verbindingen. Samen met CBHN (Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk) en later met de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland hebben we gesprekken gevoerd met een woordvoerder van PWN. U herinnert zich wellicht mijn citaat van PWN: "Wij halen niet meer de troep uit het water, maar het water uit de troep." Dit citaat zegt alles. PFAS gaat niet samen met het leven. Het is vuil-, vet- en waterafstotend. Prettige eigenschappen, maar voor veel toepassingen zijn alternatieven beschikbaar. Je wil het niet in het leefgebied hebben. We hebben gesprekken gepland met Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en Rijkswaterstaat.

Vooruitlopend: De gesprekken hebben weinig kennis opgeleverd; we streven nu naar plaatsing van het PFAS-probleem op de agenda van het ROIJ; aansturen op een landelijk verbod; verder gesprekken met Rechten van de Scheldes; Waddenvereniging; STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)

Een vooruitblik

Voor wat betreft de **Stichting** heeft het bestuur vastgesteld dat we hulp nodig hebben. We zullen een adviesraad samenstellen met wie we hulp en advies kunnen inwinnen over financiën, juridische zaken en kennis van het IJsselmeer. We werken bewust aan het uitbreiden van ons netwerk en dat gebeurt vooral impliciet door mensen te betrekken; door ze te vragen voor afgebakende en concrete klusjes voor het vele werk, zoals posts maken voor de website, sociale media opstarten en bijhouden, meegaan naar een platformdag, een verslag doen van een lezing, etc. Voor onderwerpen

die er toe doen, ook voor hen. Ook blijven we contact zoeken met verwante organisaties om samen op te trekken, initiatieven te ondersteunen. Voelt u zich ook vrij om uw diensten aan te bieden. U bent welkom.

We zullen de organisatie van de stichting moeten stroomlijnen. De e-mailadressen van onze donateurs in de administratie op orde brengen, werken aan het werven van donateurs en andere fondsenwerving.

Media: Een inzicht dat ons aanspreekt is deze: “Als je in het Amazonegebied een boom omhakt en je vertelt het niet, dan is het niet gebeurd.” Het is belangrijk om je boodschap te vertellen. De website met aangepast logo zijn in de lucht en behoeven nog enig schaaftwerk. En met sociale media hebben we een begin gemaakt. Hoe bouw je een goede mediacampagne op om het belang van het IJsselmeergebied en de aquatische ecologie voor het voetlicht te brengen. Hoe zorg je dat je verhaal in het nieuws komt? Hoe wek je interesse op bij de bevolking dat ze wat vaker hun ogen op het IJsselmeergebied richten. En voor een concrete casus: hoe breng je het PFAS-vraagstuk bij de bevolking en bij de politici die uiteindelijk voor een verbod moeten zorgen? We zullen daarbij een beroep doen op Rechten van de Natuur, die heeft aangeboden ons bij te staan.

Het vertellen van je verhaal en zorgen dat mensen je horen heeft een hoge prioriteit. De zoutwater lagune Mar Menor in Spanje is het enige gebied in Europa dat een rechtspersoonlijkheid heeft verworven. Er zijn drie instanties die als voogd namens Mar Menor spreken. In één actie om zover te komen, hebben 75.000 mensen het gebied omarmd. Ik zie zoiets in Nederland niet zo snel gebeuren. Mar Menor was ooit een mooi natuurgebied, nu was de vervuiling voor iedereen duidelijk zichtbaar, de stank te ruiken en aangespoelde dode vissen het bewijs. Met het IJsselmeergebied gaat het ook niet goed, maar de problemen zijn subtieler, liggen deels onder water, vragen om kennis en springen minder in het oog. Dat is het verhaal dat we moeten vertellen.

Op het pad van de **Rechten** hebben we pas de eerste schreden gezet. En ook hier zullen we de weg vervolgen, hulp inroepen bij geschikte mensen en gesprekken voeren met deskundigen. De eerste stap nodigt uit tot een volgende. Zo zal een routekaart ontstaan. Eerder in deze tekst hebben we al een doorkijkje gegeven. Een eerste concrete stap zou kunnen zijn, aan te sturen op een vaste “blauwestoel” aan tafel bij het BPIJ (Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied). Hierin zitten bestuurders van de Rijksoverheid, RWS, Provincies, Waterschappen en Gemeenten die betrokken zijn bij het IJsselmeergebied. Zij missen echter de stem van het leven in en om het water. Een voogd kan dit geluid verwoorden, zodat de bestuurders ook haar belang horen en mee kunnen wegen.

- Doe met ons mee! Ondersteun de Stichting Rechten van het IJsselmeer in deze aanpak door te doneren. Zie de site: <https://rechtenvanhetijsselmeer.nl>
- We blijken van veel leden/donateurs geen mailadres te hebben. Via de post is een kostbare zaak. Geef uw e-mailadres door aan: secretaris@rechtenvanhetijsselmeer.nl
- Mocht u nog geen donatie hebben gedaan: u kunt uw donatie overmaken op:
NL 57 RABO 0138 365 164 t.n.v Rechten van het IJsselmeer te Amsterdam

Namens het bestuur van de stichting Rechten van het IJsselmeer,
John Kluessien, voorzitter